

## Nordisk Vennemøde om Kvinde- og Fredssagen

paa Sortedamslund den 15de Juni 1889.

Kursusbestyrer *Rasmussen* bød velkommen: Forrige Aar holdtes her i København et særdeles heldigt Kvindesagsmøde med Repræsentanter fra forskellige Lande, desværre er det ikke lykkedes ved dette Møde at samle Repræsentanter fra begge Broderriger, kun Sverig og Finland er repræsenteret. Kvindesagen har noget at se tilbage paa, en Fortid, som viser sig meget lovende, men det er første Gang, at Dansk Fredsforening træder frem paa et større offentligt Møde. Vi kan ikke vente at faa nogen stor Nytte fra de Folk i Samfundet, som giver Tonen an, derimod vil vi faa Støtte fra de smaa. De, som vil kæmpe for de to humane Tanker: Freds- og Kvindesagen, maa mindes Welhavens Ord: Den, som gaar foran i en Alvorsdyst, han sejrer ej, han kæmper kun og falder.

Erk. *Trier* valgtes til Ordstyrer: Hensigten med dette Møde er at se, hvorledes danske Kvindesagsvenner stiller sig til Verdensfredskongressens og Kvindesagskongressens Program i Paris. Derfor bedes enhver klart udtale sin Mening.

Folketingsmand *Fr. Bajer* bragte en Hilsen til Mødet fra Freds- og Friheds-Ligaen, som ogsaa havde Kvindesagen paa sit Program. Dens Formand, Ærespræsident for Verdenskongressen i Paris, den 83-aarige *Ch. Lemounier*, havde bedt ham — som Medlem af Ligaens Styrelse — at repræsentere den paa dette Møde. Fra Formanden for Svenska Freds- och Skiljedanesforeningen, *Karl Sundblad*, var ligeledes indlobet Lykønskningsskrivelse, samt Fuldmagt for den tilstedeværende *A. Hansson* (Esperöd) til at repræsentere Foreningen her. Et af samme Styrelses egne Medlemmer, *Nils Månsson* (Passdal, Börrum), havde selv givet Møde. Forhv. svensk Rigsdagsmand, Rektor *P. A. Siljeström* (Stockholm) havde sendt en særdeles smuk Hilsen, som oplæstes. Tilsidst havde *Fr. Bajer* gemt den Hilsen, som var os kærester, nemlig fra Kvindevalgretsforeningens Formand, *Fru Luplau*, født Monrad, der, skønt meget syg, selv havde affattet den.

Derefter gaves Ordet til *Fru Johanne Meyer*:

I vore Dage, da Forbindelsesmidlerne mellem Folkene er saa lette og hurtige, at man saa at sige kan tale med hinanden hele Jorden over i et Døgn, da kan der ikke være den Kløft imellem Kulturfolk, at det Spørgsmaal, der er brændende i det ene Land, ikke ogsaa er det i det andet, saa naar vi i Dag skal udtale os om de paa Verdenskongressen foreliggende Spørgsmaal, da kan vi sige, at det er alle gamle bekendte for os, vi har ikke alene tænkt over disse Spørgsmaal, men ogsaa drøftet dem med hverandre.

Om Kvindernes Arbejde og Løn i de forskellige Lande kan der findes Uensartethed, et er imidlertid fælles for alle Lande, at Kvinderne lønnes lavere end Mændene for det samme Arbejde, hvilket igen hænger sammen med Kvindernes Mangel paa Fagdannelse og Oplysning.

Kvindesagens Venner har derfor særlig deres

Opmærksomhed henvendt paa at skaffe Kvinderne Fagdygtighed i Lighed med Mænd og søge at bringe hende i Besiddelse af den Modstandsevne, at hun ikke underbyder Manden paa Arbejdsmarkedet; at der til det sidste hører en høj Grad af Udvikling, vil enhver kunde forstaa, som ved, hvor Konkurrencen stiger.

Vi her i Danmark arbejde paa to Maader for at skaffe Kvinderne disse Betingelser.

Paa den ene Side Uddannelse og Oplæring i alle Fag, som kan skaffe dem selvstændigt Erhverv, saasom Haandværker, Handelsfolk eller i Embedsstillinger, som vi vil se, at »Dansk Kvindesamfund«<sup>\*)</sup> og »Hjælpefonden« særlig har arbejdet for, ligesom de kvindelige Fagforeninger søger at hæve deres Fag og rejse Arbejdslønnen, at de kan leve et nogenlunde menneskeværdigt Liv. Den anden Side, fra hvilken der arbejdes, er for at skaffe Kvinderne Indflydelse paa Stat og Kommune, ved at faa Valgret og Valgbarhed. Vi har nemlig erfaret, at selv om man ad privat Vej kan skaffe hende Fagdannelse, saa vil hun dog ikke komme ind, saa længe Mændene har forpagtet alle Industrigræne og sidder inde med alle offentlige Embeder. Kun igennem selve Ordningen af Samfundet vil Kvindernes Uddannelse og Adgang til Næringsveje blive aabnede. Derfor arbejder Kv. Fremskridtsforening og Kv. Valgretsforening for at bringe Kvinderne ind som Vælgere.

Som et tredje Spørgsmaal paa Kongressen staar: »Hvad er Aarsag til Sædernes Forfald, og hvad er Midlet derimod?«

Der vil hertil strax svares, det er de økonomiske Forhold, det Konkurrencesystem, hvorpaa vort Samfund hviler, og det er sandt, dog kun tildels. Vi maa gaa dybere og spørge: Hvad er Grunden til, at Samfundet er indrettet saa uretfærdigt og meningsløst paa saa mange Maaden? saa vil vi svare: Hovedsagen er, at Kvinderne har været holdt udenfor Ordningen, de Kræfter, som netop ved sin Forskellighed supplerer Manden.

Vi vil i Historien se, at hver Gang der kommer en stærk Bevægelse over Folkene, naar Uretten er paa sit Højdepunkt og et forurettet Lag i Befolkningen skal op, da stikker Kvinderne ogsaa Hovedet frem, se de franske Revolutioner 1789 og 1848, men Mændene saa ikke tydeligt nok, trods det stærke Lys, der faldt over Folkene, og Kvindernes indtrængende gripende Fordringer om Borgerretten, som en uafviselig Menneskeret.

Kløften mellem Kønnene fra den Tid blev dybere, Konkurrencen steg, og da Drengenes Erhvervsevne for at kunne skaffe sig en Stilling tidlig, maatte udvikles, saa faar Drengene og Piger fra deres tidligste Tid en hel forskellig Skoleundervisning, som gør Børnene fremmede for hinanden.

At Kvinderne ikke faar nogen Fagdannelse i deres Ungdom, er Grunden til, at Ægteskabet staar som Maal for Kvinden, som ofte bliver den Forsørgelsesanstalt, hun vælger og gaar ind til uden Sympathi eller Kærlighed.

Som hendes Navn i Ægteskabet bliver borte for

<sup>\*)</sup> »Dansk Kvindesamfund« har ogsaa arbejdet for kommunal Valgret og har altsaa ogsaa den anden Side paa sit Program.